

SAMORDNINGSFÖRBUNDET
JÄMTLANDS LÄN

Personliga Ombud

- en fördjupningsstudie kring den framtida verksamheten i Jämtlands län

Lisa Fröbel
SERUS Ek. För.
Maj 2012

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning.....	3
2. Slutsatser och förslag	4
2.1 Förslag 1.....	5
2.2 Alternativ modell 1.....	5
2.3 Alternativ modell 2.....	5
2.3.1 Förslag 2.....	5
2.3.2 Förslag 3.....	6
2.3.3 Förslag 4.....	6
3. Beskrivning av verksamheten i Sverige och Jämtlands län.....	7
3.1 Kartläggning av Personligt Ombud i Sverige.....	7
3.1.1 Kommentar 1.....	8
3.1.2 Kommentar 2.....	9
3.2 Entreprenad och upphandlade PO verksamheter.....	9
3.2.1 Personliga Ombud Skåne.....	9
3.2.2 Norrtälje, TioHundra.....	11
3.2.3 Kommentar 3.....	11
3.2.4 Kommentar 4.....	11
4. Statistisk analys	12
4.1 Kommentar 5.....	14
4.2 Kommentar 6.....	14
5. Arbetsmetod.....	15
BILAGA 1: Personliga Ombudsverksamheten bland Sveriges.....	16
Kommuner.....	16
BILAGA 2: Statistisk analys	19

1. Inledning

SERUS Ek. För. och Lisa Fröbel har under april och maj 2012 genomfört en avgränsad fördjupningsstudie gällande den Personliga ombudsverksamheten (PO) i Jämtlands län. Arbetet har genomförts på uppdrag av Samordningsförbundet Jämtlands län och där i samråd med Åke Rönnberg och Gunilla Kaev.

Uppdragets art har bestått i att närmare belysa den framtida verksamheten utifrån tre huvudområden; driftsform, finansiering och organisering av verksamheten.

Under arbetets gång har två avstämningsträffar genomförts med Samordningsförbundet och ett antal intervjuer och dialoger med berörda personer. Metodiken i arbetet redovisas i rapporten under rubriceringen ”arbetsmetod”.

En ambition har också varit att utifrån insamlat statistiskt underlag påvisa en tydlig bild över omfattningen av verksamheten idag och sedan ett par år tillbaka. För att därmed också kunna ge en uppskattning över omfattningen och behovet av PO verksamheten några år framöver. Detta redovisas under rubriken ”statistisk analys” samt i bilaga 2.

Rapporten har ambitionen att vara kort och konkret, men samtidigt ge en fördjupad bakgrund till de kommentarer, synpunkter och slutligen förslag som utredaren för fram. Tiden för arbetet har varit knapp och därför har utredningen valt att presentera ett konkret förslag som skall underlätta för beslutsfattarna att gå vidare med frågan under en snabb beredning. Vi har också valt att lägga fördjupningsmaterialet som bilagor till rapporten, för att underlätta läsandet och helhetskonceptet i rapporten.

Självfallet står utredaren Lisa Fröbel till förfogande för förtydliganden och ytterligare dialog i ärendet under den fortsatta processen framöver.

Östersund 21 maj 2012

Lisa Fröbel
SERUS Ek. För.

2. Slutsatser och förslag

Det är tydligt att det föreligger två inriktningar kring driften och formen för PO-verksamheten i en nationell jämförelse. Dels den mest frekventa modellen, där verksamheten drivs av enskilda kommuner eller kommuner i samverkan. Men det förekommer också modellen med entreprenad och offentlig upphandling av PO-verksamheten. Oftast utförs då PO tjänsterna av en extern förening och RSMH är ofta involverad på olika sätt i denna lösning.

Utifrån dagens modell där det är Samordningsförbundet Jämtlands län som delfinansierar verksamheten med ca 1,1 msek per år och Krokoms kommun uppbär har arbetsgivaransvaret, så kräver situationen en konkret förändring eftersom Samordningsförbundet fom år 2013, frånsagt sig fortsatt delfinansiering. Frågan ligger således på SOSAM gruppen och ytterst kommunerna i Jämtlands län att besluta om en ny långsiktig och hållbar lösning. Ur detta utkristalliseras tre olika möjligheter:

1. Avtalen mellan kommunerna upphör och varje kommun ansvarar för sin egen PO verksamhet fom 2013. Alternativt vissa kommuner fortsätter samverkan och någon/några lämnar samarbetet.
2. Det länsövergripande samarbetet fortsätter och tas över av SOSAM, som ett enskilt kommunalt intresse. Driftsfrågorna blir således SOSAMS och Regionförbundet Jämtlands läns ansvar.
3. Kommunerna beslutar att lägga ut verksamheten på entreprenad genom offentlig upphandling.

Utifrån utredarens insyn i verksamheten under denna knappa period finns det några aspekter som bör väga tungt i framtida beslut:

- Att tillvarata den kompetens om verksamheten som finns sedan många års erfarenheter inom PO-gruppen i länet.
- Att hantera frågan framöver i nära samarbete med de personliga ombuden. Framförallt utifrån alla partners önskemål om bättre uppföljning, kvalitetssäkring, rapportering av systemfel. Här bör nämnas Länsstyrelsens tillsynsansvar, som utredaren anser borde aktualiseras på ett mer tillfredsställande sätt.
- Att se vikten av en ”neutral part” som ett mervärde för enskilda klienter personliga utveckling.

Utifrån denna redogörelse vill utredaren lämna två alternativa lösningar. Men utifrån rådande tids-situation så tror utredaren inte att någon av dessa modeller kan till fullo aktualiseras under 2012.

2.1 Förslag 1

En handlingsplan tas fram där den nya arbetsmodellen läggs fast och byggs upp. För att detta ska kunna genomföras på ett sätt som inte går ut över klient-tid från PO-verksamheten idag, föreslår utredningen att PO-verksamheten erhåller fortsatt delfinansiering från Samordningsförbudet tom. sista juni 2013, med handlingsplanen som grund för förändring.

2.2 Alternativ modell 1

Ansvaret för verksamheten tillfaller SOSAM och Regionförbundet Jämtlands län. En motsvarande struktur som dagens Familjerådgivning bedrivs utifrån, kan också anpassas och tillämpas för PO-verksamheten. Fördelarna med denna modell är självfallet säkerheten för dagens PO, som då har en fast anställning i grunden. Verksamheten hålls samtidigt ihop och synergier från samverkan mellan kommunerna kan skapas för målgruppens bästa. Den neutrala ställning bibehålls och PO-verksamheten får till viss del ”fortsätta som tidigare”.

Denna lösning kan gå snabbare att rigga, och kan ev. finnas på plats fom år 2013. En avstämning med dagen PO påvisar ett påtagligt intresse från deras sida med denna lösning på lång sikt.

2.3 Alternativ modell 2

Att SOSAM beslutar att föreslå en fortsatt kommunal samverkan kring ansvaret för verksamheten men utförandet sker genom entreprenad. Ett upphandlingsunderlag kan nog tas fram under hösten 2012. Men i realiteten behövs en längre förankringsprocess bland samtliga berörda parter för att säkra kvalificerade anbudslämnare samt underbyggda och genomtänkta utförarmodeller.

Detta är en längre process men som skulle föra det positiva med sig att fler bjuds in i verksamheten. Erfarenheterna från liknande verksamheter runt om i landet kan ligga till grund för ett genomtänkt och innovativt system för PO-verksamheten i länet.

2.3.1 Förslag 2

Mot bakgrund om att frågan kring verksamheten via en extern utförare tidigare varit uppe för diskussion är frågan inte helt ny. Utredningen föreslår modell 2 för vidare belysning. Det som då bör initieras är dialogprocesser mellan kommunerna (SOSAM) och involverade aktörer; PO, Riksförbundet för social och mental hälsa (RSMH) i länet som tidigare visat intresse för frågan samt Schizofreniförbundet (IFS). Det kräver troligtvis en omställningsprocess inom PO, t.ex bildandet av en gemensam förening eller anslutning till t.ex den nya företagsmodellen ”Egenanställningsföretag” som är under etablering i länet. Rådgivare som t.ex Coompanion Jämtlands län, kan vara värdefullt i denna process. En konkret handlingsplan bör alltså läggas fast efter att formella beslut tagits.

2.3.2 Förslag 3

Utifrån utredningens förslag finns det en möjlighet här att renodla rollerna på ett tydligare sätt framöver. Genom framtagandet av underlaget för offentlig upphandling av PO-verksamheten bör man också lägga fast den struktur som ska kvalitetssäkra och följa upp verksamheten framöver. Dvs, intensiteten och rapporteringen till SOSAM gällande identifierade systemfel och brister. Motsvarande borde också aktualiseras med Länsstyrelsen Jämtlands län och deras tillsynsansvar.

2.3.3 Förslag 4

I samband med en översyn och omdaning av PO-verksamheten borde också nya modeller gällande utvärdering arbetas in i processen. Idag är det mycket vanligt förekommande att tala om effektutvärderingar av olika slag. Detta borde intressera uppdragsgivare och beslutsfattare att tillämpa även inom detta område framöver. Det finns olika instrument som används, t.ex ”Social return on Investment”(SROI), Socioekonomiska bokslut, social redovisning m.fl. Det kan nämnas att SROI redan har använts på två sociala verksamheter i länet, det tidigare ESF-projektet Brobygget och sedan på det sociala företaget Govido. Modellerna går ut på att ta fram den monetära nyttan av insatta sociala åtgärder av olika slag.

3. Beskrivning av verksamheten i Sverige och Jämtlands län.

Ett önskemål i uppdraget var att se hur motsvarande verksamhet bedrivs i andra delar av landet. Här fanns redan en förkompetens om att verksamhetens organisering hade olika driftsformer och organiseringslösningar. Därför valde SERUS att börja se över hur det faktiskt såg ut bland landets samtliga 290 kommuner.

3.1 Kartläggning av Personligt Ombud i Sverige

Kartläggningen har genomförts genom dataresearch på samtliga Sveriges 290 kommuner och har innehållit sökorden personligt ombud tillsammans med respektive kommunnamn. Detta visar att 42 av Sveriges kommuner inte erbjuder sina medborgare tjänsten personligt ombud. Resterande kommuner har organiserat sin verksamhet på olika sätt, men majoriteten är organiserade i kommunernas egna verksamheter. Detta kan då liknas vid den modell som även finns i Jämtlands län. För att exemplifiera några av de kommunalsamverkande lösningarna så finns dessa bla. i:

Personligt Ombud Kiruna, Gällivare, Jokkmokk och Pajala

Personligt Ombud i kommunerna Kiruna, Gällivare, Jokkmokk och Pajala drivs under Lapplands kommunalförbund. I denna region har ytterligare medel beviljats av länsstyrelsen för att driva ett projekt för att ytterligare nå de yngre i målgruppen, i åldrarna 18-30 år. Detta har inneburit att ytterligare ett personligt ombud kunnat anställas.

Tre personliga ombud är anställda för de fyra kommunerna, varav två är stationerade i Kiruna och en i Gällivare. De personliga ombuden är organisatoriskt placerade under Lapplands kommunalförbunds Kansli.

De personliga ombuden arbetar utifrån personen i behov av stöd, och vilka behov och önskemål som föreligger och utifrån detta görs en gemensam planering. Träffarna med de personliga ombuden görs alltid på klientens villkor.

Personliga Ombud Värmland

Personligt ombud i Värmland är en länsövergripande verksamhet där kommunerna i Värmland gått samman i en gemensam organisation. Karlstad kommun har arbetsgivaransvaret. Organisationen är uppdelad i fyra områden med respektive basort: Karlstad (fyra ombud varav en samordnare), Arvika (två ombud), Kristinehamn (två ombud) [och](#) Torsby (två ombud).

Personligt Ombud Värmland har en länsövergripande ledningsgrupp med representanter från varje distrikts socialtjänst, psykikatrinn, Försäkringskassa, Arbetsförmedlingen, RSMH.

Tillsammans med den enskilde identifiera och formulera dennes behov av vård, stöd och service. Tillsammans med den enskilde ser PO till att olika huvudmäns insatser planeras, samordnas och genomförs.

Norra Dalarna

Fem personliga ombud (PO) är heltidsanställda av Socialförvaltningen i Mora kommun, som är värdkommun. PO arbetar inom sju kommuner i norra Dalarna; Rättvik, Leksand, Orsa, Malung, Älvdalen, Vansbro och Mora. Inom gruppen finns en samordnare. Avdelningschef för administration inom Socialförvaltningen är chef och verksamhetsansvarig (just för tillfället är socialchefen tillika ansvarig för PO). En länsövergripande ledningsgrupp är sammansatt av chefer med beslutsmandat från följande samverkanspartners;

- Psykiatriska kliniken (Landstinget)
- Arbetsförmedlingen
- Försäkringskassan
- Chefen för PO norra Dalarna (kommuner)
- Chefen för PO södra Dalarna (Borlänge, Hedemora, Avesta, Ludvika, Gagnef, Falun, Smedjebacken, Säter)
- Intresseorganisationerna IFS och RSMH är ständigt adjungerade, dock utan beslutsrätt, i ledningsgruppen.

Västmanland

Personligt Ombud Västmanland samverkar mellan kommunerna; Arboga, Norberg, Fagersta, Sala, Halstahammar, Kungsör, Suramhammar, Köping och Västerås

Övre Norrland

I övre Norrland samverkar kommunerna, Haparanda Överkalix Kalix och Övertorneå.

Jönköpings kommun

Inom den kommunala verksamheten personligt ombud finns en ledningsgrupp som består av representanter från såväl brukar- och anhörigorganisationer samt Försäkringskassan, Psykiatriska kliniken samt socialtjänstens verksamhet för psykiskt funktionshindrade.

I bilaga 1 redovisas en fullständig lista som anger hur kommunerna samverkar med varandra samt också redovisar de kommuner som inte tillhandahåller tjänsten alls.

3.1.1 Kommentar 1

Med anledning av att driften av PO verksamheten till så omfattande del drivs av kommunerna själva eller i samverkan med andra närliggande kommuner bör man fastslå att detta är den absolut mest vanligt förekommande formen av verksamheten. Finansieringen av detta följer Socialstyrelsens normer och tilläggsfinansiering tas från kommunala budgetar enskilt och i samverkan.

Utredaren kan inte finna några tydliga tecken på att denna form för verksamheten är under förändring. Generellt kan man säga att här råder ett lugn som vi framförallt vill spegla mot den statliga finansieringsmodellen för att tillhandahålla verksamheten, dvs. 302 400 sek per heltidstjänst. Vilket då innebär att kommunerna tillskjuter i stort sett motsvarande belopp för att täcka en 100% PO tjänst. Eftersom det inte föreligger några tecken på att denna modell är under förändring, så drar utredningen slutsatsen att det därför inte sker några större förändringar i helhetsbilden sett över landet i stort.

3.1.2 Kommentar 2

Det man bör notera är dock trenden att i allt högre grad konkurrens-utsatta kommunal verksamhet på öppen marknad. Dels inrättandet av LOV i flertalet av landets kommuner, men framförallt den fria, egen-påtagna, utmaningsrätten där många kommuner idag välkomnar andra aktörer som vill påvisa att man kan utföra ”bättre” tjänster inom en rad olika ”kommunala områden”. Denna utveckling kan komma att få större påverkan på driftsformen av PO verksamheten även om de ekonomiska förutsättningarna (statliga stödet) inte ändras. Dvs, fler aktörer vill utföra tjänsterna med motsvarande finansierings-förutsättningar som kommunerna idag arbetar under.

3.2 Entreprenad och upphandlade PO verksamheter

Ett antal kommunerna har valt att lägga ut verksamheten på entreprenad, dessa är:

- Malmö under stiftelsen Comesta
- Danderyd, Sollentuna, Solna, Sundbyberg, Upplands Väsby, Sigtuna, Heby, Knivsta via Parasoll
- Göteborg, Härryda och Mölndal via Bräcke diakoni
- Uppsala via HSO Visst.

För att skapa en bättre bild av hur dessa verksamheter drivs och är upphandlade ges nedan två exempel.

3.2.1 Personliga Ombud Skåne

PO-Skåne är en ideell förening, utan vinstsyfte, som drivs av RSMH och Schizofreniföreningarna i Skåne. Stiftelsen startades år 2000 och innefattar kommunerna Östra Göinge, Osby, Eslöv, Helsingborg, Hässleholm, Staffanstorps, Ystad, Lomma, Lund och Ängelholm. PO-Skåne finansieras via kommunerna och av staten.

PO-Skåne har ingen övrig sidoverksamhet, utan arbetar endast med personligt ombud. Styrelsen består av tre ledamöter från RSMH och tre från IFS vilka väljs årligen. Föreningens styrelse tillsammans med verksamhetschefen har beslutandemandat. PO-Skåne uppger själva att de har en platt organisation vilket förenklar dialog mellan styrelse och de faktiska ombuden. De personliga ombuden finns inom de olika kommunerna men träffas en heldag per månad. De personliga ombuden skriver egna verksamhetsberättelser till respektive kommun.

Antalet personliga ombud är totalt 16 stycken och är fördelade enligt följande:

Kommun:	Tjänst/-er:
Eslöv	1
Helsingborg	5 (Omfattar även hemlösa med psykisk funktionsnedsättning)
Eslöv	1
Hässleholm	2
Lomma	0,5
Lund	3
Osby	0,5
Staffanstorp	0,5
Ystad	1
Ängelholm	1
Östra Göring	0,5

För anslutning till PO-Skåne upphandlar kommunerna tjänsten, där kommunerna själva avgör under hur lång tid avtalet löper. Kriterierna som ligger till grund för upphandlingen avgörs av respektive kommun som skriver underlaget och har där med sett olika ut. Verksamhetschef Ann-Christine Engdahl Olesen uppger att det finns en tendens där kommunerna ställer mer krav på kvalitet i upphandlingarna och inte endast på billigaste alternativ.

Verksamhetschef Ann-Christine Engdahl Olesen resonerar kring vilka aspekter hon tror gjort att PO-Skåne vunnit sina upphandlingar och ger flera exempel. Det ökade fokuset på kvalitet framför pris har bidragit till att PO-Skåne satsat på att kvalitetssäkra sin verksamhet utifrån certifieringen EQUASS (The European Quality in Social Services). Styrkorna i PO-Skåne är att de är brukar- och anhängigstyrda även i styrelsen samt att de har strikta etiska regler som alltid ligger till grund för beslutstagande i verksamheten. Det finns även fördelar med att vara en större verksamhet då det underlättar stöd, handledning och utbildning, och det finns alltid möjlighet att diskutera frågor med kollegor. Detta blir ett sätt att säkerställa kvaliteten. Ann-Christine Engdahl Olesen uppger också att de har genomgått en arbetsmiljöinspektion samt att de överlag har ett öppet förhållningssätt i sin verksamhet som präglas av öppenhet. Verksamheten använder sig av ett särskilt redovisningssystem väl anpassat till verksamheter för personligt ombud där ombuden redovisar sin tid. Detta blir bra statistiska underlag som kommun och länsstyrelsen lätt kan få tillgång till.

De personliga ombuden har alla någon form av relevant högskoleutbildning. De arbetar heltid men arbetstiderna varierar beroende på klienternas behov och önskemål. Arbetstiden är dock främst förlagd till vardagar. Ombuden har inga kontor utan har sina möten med klienterna på neutrala platser eller där klienterna föredrar. PO-Skåne uppger att de arbetar utifrån sina klienter och deras anhöriga. Detta innebär att de utgår från sina klienters kunskaper, förmågor och egen vilja till personlig utveckling.

3.2.2 Norrtälje, TioHundra

I Norrtälje ligger den personliga ombudsverksamheten under vårdbolaget TioHundra. TioHundra är ett samverkansprojekt mellan Norrtälje kommun och Stockholms läns landsting och ägs till hälften av varje part genom ett särskilt kommunalförbund. Verksamheten erbjuder flertalet tjänster inom hälsa, sjukvård och omsorg. Detta anses unikt då det hör till ovanligheten att kommun och landsting gemensamt organiserar dessa frågor.

TioHundra är organiserad under TioHundra-nämnden bestående av politiker från Norrtälje kommun och Stockholms läns landsting.

De personliga ombuden är organisatoriskt placerade som en egen grupp inom TioHundras förvaltningsorganisation och arbetar huvudsakligen självstyrande. Den organisatoriska placeringen är vald för att de personliga ombuden ska kunna agera ”neutrala” och så fristående myndigheten som möjligt.

De personliga ombuden lyder under en styrgrupp där representanter från TioHundraförvaltningen, Arbetsförmedlingen, TioHundra AB, Försäkringskassan, Socialförvaltningen samt RSMH. TioHundras administrativa chef är chef även för de personliga ombuden. De personliga ombuden har en lokal i centrala Norrtälje med god tillgänglighet från busstationen. Tre personer arbetar som personliga ombud i Norrtälje. De personliga ombuden arbetar på uppdrag från klienten och enligt dennes önskemål.

3.2.3 Kommentar 3

RSMH tillsammans med Schizofreniförbundet har klivit fram som en viktig extern aktör i flertalet av de verksamheter som drivs genom entreprenad och offentlig upphandling. Det finns även med i flera fall där driften drivs huvudsakligen kommunalt, som en extern part. Utredningen anser att man bör lyssna på den erfarenhet som dessa två aktörer besitter och ta det i beaktande när den kommande formen för verksamheten läggs fast i Jämtlands län.

I ett tidigare skede har även RSMH visat intresse för verksamheten i Jämtlands län. I utredningen har inte denna dialog förts med föreningen, med anledning av att utredaren inte vill gå några händelser i förväg. Men utredningen råder ändå den fortsatta processen att lyssna av med dessa aktörer om intresse fortfarande finns för att, på något sätt vara delaktiga i verksamheten framöver i Jämtlands län.

3.2.4 Kommentar 4

Utredningen anser att valet av entreprenad som driftsform har en positiv aspekt som gärna lyfts fram. Den ”neutrala” ställning som PO-verksamheten erhåller samt den externa kvalitetsuppföljning som görs och redovisas är starka faktorer som tilltalar i denna modell. Därutöver finns möjligheterna till kollegialt utbyte mellan olika externa PO-verksamheter i landet, inom RSMH, som möjliggör kompetensutveckling och verksamhetsutveckling på ett intressant sätt.

Därutöver bör också noteras det mervärde som denna modell kan tillhandahålla i form av andra ”mötesplatser och sociala sammanhang som öppnas och tillgängliggörs till klienterna på ett tydligare sätt, t.ex samverkan med de sociala företag som finns i länet.

4. Statistisk analys

I bilaga 2 redogörs för en statistisk översyn av verksamheten sedan starten 2002. Nedan redovisas PO verksamheten i Jämtlands län, utifrån olika förhållanden som förhoppningsvis visar en reell bild av verksamheten, dess omfattning, geografiska spridning samt andra förutsättningar för utförandet.

Om man ser tillbaka på antalet ärenden under perioden 2004-2010 så har trenden varit ökande även om den gått både upp och ned:

År 2004 hade PO verksamheten totalt ca 90 klienter,

År 2005 och 2006 totalt 60 klienter,

År 2007 totalt 110 klienter,

År 2008 totalt ca 95 klienter,

År 2009 totalt 150 klienter

År 2010 totalt 130 klienter.

Totalt antal ärenden per kommun 2010 (sedan starten 2002)

Berg	49
Bräcke	40
Härjedalen	70
Krokom	36
Ragunda	43
Strömsund	109
Åre	29
Östersund	273
Totalt	649

Totalt antal ärenden omfattar antal aktuella samt avslutade under året. Vilket innebär att om ett ärende aktualiserats och avslutats under året räknats två gånger. Å andra sidan ingår inte antal hänvisade ärenden i summorna.

Den senast tillgängliga statistiken från situationen den 31 dec 2011 visar att fördelningen av klienter per kommun inom den personliga ombudsverksamheten var följande:

Kommun	Aktuella vid årsskiftet	Avslutade	Hänvisade	Fördelning av klienter per kommun i kö, 31 december 2011
Härjedalen	3	4	3	3
Berg	1	2	2	2
Bräcke	4	7	6	2
Ragunda	1	5	4	1
Östersund	15	19	18	11
Strömsund	4	4	4	4
Krokom	3	2	3	3
Åre	3	2	3	2

Sedan starten på verksamheten har ca. 40% av klienterna bott i Östersunds kommun. Det kan till viss del bero på att klienterna i övriga kommuner bor på så stora och utspridda ytor att det är lättare att nå ut med informationen i Östersund. Fr.o.m. januari och februari 2012 har dock marknadsföringen förbättrats. Informationsmaterialet som tidigare var ”grått och trist” har nu fått färg med kort på de personliga ombuden och stora affischer har satts upp. Detta ser man nu på antalet ansökningarna som har ökat betydligt och nu även kommer mer ifrån ytterområdena. Exempelvis har man de senaste 2,5 månaderna fått 15 nya klienter t.o.m. den 19 mars 2012. Kön för de som väntar på att få ett personligt ombud har hela tiden ökat.

Den personliga ombudsverksamheten för ingen statistik över vilka diagnoser klienterna har men det är främst personer med neuropsykiatriska sjukdomar och klienter med barn som man prioriterar. I övrigt kan det enligt det personliga ombudet i Strömsund och Krokom t.ex. vara personer med psykoser, adhd, aspergers syndrom, social fobi och blandsyndrom. Eftersom kön för att få en utredning gjord är så lång, upp till 3 års väntetid har 20% kanske inte kontakt med socialtjänsten eller psykiatrin. Enligt det personliga ombudet har antalet klienter ökat i alla kommuner jämfört med för två år sedan.

Fördelningen män och kvinnor

Den 31 december 2011 hade den personliga ombudsverksamheten totalt 62 klienter (34 män och 28 kvinnor) i länet. Samtidigt hade den personliga ombudsverksamheten en kö på 28 klienter (av vilka 11 var män och 17 var kvinnor). Samma år fick verksamheten 107 nya klienter (59 män och 48 kvinnor) medan 45 klienter (25 män och 20 kvinnor) avslutades. Behovet av den personliga ombudsverksamheten steg med andra ord.

Året innan den 31 december 2010 hade den personliga ombudsverksamheten totalt 57 klienter (varav 35 män och 22 kvinnor). Under år 2010 fick totalt 130 klienter stöd av personligt ombud.

31 december 2010 stod 15 personer i kö till den personliga ombudsverksamheten. Kön ökade med andra ord med 13 personer mellan år 2010 till 2011.

Under 2007 fick 106 klienter stöd av personligt ombud. Vid årsskiftet 2007/2008 var 117 klienter aktuella för pågående stödinsatser.

Som man kan se ovan har därmed antalet klienter i behov av personligt ombud stigit sedan 2007.

Åldersfördelning

Behovet av personligt ombud är störst hos klienter i åldern 40-49 år. Men även klienter i åldern 50-59 år har ett stort behov av personligt ombud. I övriga åldrar är behovet betydligt mindre. 4 klienter (2 män och 2 kvinnor har barn). Enligt det personliga ombudet i Strömsund och Krokomb kan man som personligt ombud inte veta hur många klienter man kommer att få nästkommande år. I början på maj 2012 hade man en kö på 21 blivande klienter som på några dagar nu har ökat till 23.

4.1 Kommentar 5

Det är tydligt att behovet av personliga ombud är stort i länet. Det som också bör tilläggas är att man i länet gett en viss prioritet till personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. På andra orter i landet görs andra prioriteringar, t.ex. i lägre åldrar samt med annan problematik, t.ex. i storstäderna satsas på hemlösa som målgrupp för PO verksamheten.

Utifrån underlaget kan man identifiera problembilden hos klienterna, men det är svårt att uppskatta tidsåtgången per klient eftersom det skiljer sig väldigt mycket åt. För att få en total bild över detta bör djupintervjuer genomföras med samtliga personliga ombud i länet.

4.2 Kommentar 6

På senare tid har viss tid och resurser lagts på att förbättra den externa informationen och synligheten kring verksamheten. När detta nu görs mer systematiskt så kan man omedelbart se en ökad efterfrågan och en direkt växande kö. Hanteringen av kö-klienter borde lyftas som ett identifierat systemfel anser utredningen och följas upp direkt vid förfrågan.

5. Arbetsmetod

Arbetet har genomfört under tidsperioden 3 april tom. slutavstämningen av rapporten till uppdragsgivaren Samordningsförbundet Jämtlands län den 16 maj 2012. Under arbetets gång har två avstämningar gjorts, samt avslutningsvis presentation av fördjupningsstudien för SOSAM den 25 maj 2012.

Arbetet har baserats på datainsamling samt statistiskt underlag från verksamhetsberättelser för PO-verksamheten sedan år 2003.

Därutöver har utredningen tagit del av det skriftliga material som funnits tillgängligt. Här bör specifikt nämnas FOU-Jämtes rapport 2008:12 ”Samordningsförbundet för Psykiskt funktionshindrade i Jämtlands län” av C. Höijer och E. Nordström-Johansson.

Samtal har förts med de persoliga ombuden samt med delar av SOSAM och med Coompanion Kooperativ Utveckling Jämtlands län. Dialog har också förts med representanter för de olika fördjupande exemplena PO Skåne, Po Värmland och PO Övre Norrland, samt några fler.

BILAGA 1: Personliga Ombudsverksamheten bland Sveriges

Kommuner

PO ligger under kommunalt ansvar i 168 kommuner.

Aneby, Eksjö, Nässjö, Sävsjö, Tranås och Vetlanda

Arjeplog

Arvidsjaur

Askersund Kumla Hallsberg Laxå Lekeberg 2 st

Bengtstors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud och Åmål., 2 st

Boden

Borgholm

Borås 6 st.

Botkyrka

Boxholm, Mjölby, Motala, Vadstena och Ödeshög. 3 st

Borlänge, Hedemora, Avesta, Ludvika, Gagnef, Falun, Smedjebacken, Säter

Burlöv

Degerfors Karlskoga 2 st

Ekerö

Enköping Håbo

Eskilstuna

Falkenberg

Falköping 3 st

Gislaved

Gnesta

Gnosjö

GOTLAND

GÄVLE

Habo, Mullsjö

Halmstad

Haninge

Haparanda Överkalix Kalix Övertorneå

Hjo, Karlsborg, Tibro och Tidaholm 3 st

Huddinge

Hudiksvall & Nordanstig

Hultsfred Västervik Vimmerby

Hörby

Höör

Järfälla

Jönköping Kommunen. Inom verksamheten personligt ombud finns en ledningsgrupp som består av representanter från såväl brukar- och anhängargorganisationerna som försäkringskassan, psykiatriska kliniken samt socialtjänstens verksamhet för psykiskt funktionshindrade

Kalmar

Katrineholm

Kinda, Linköping, Ydre och Åtvidaberg.

klippan

Kristianstad

Kungsbacka
Kungälv, Ale och Stenungssund
Kävlinge
Laholm
Landskrona
Lerum & Allingsås
Lindesberg Hällersfors Ljusnarsberg Nora 2 st
Ljusdal
Luleå
Lycksele och Malå
Mariestad
Mark
Mörbylånga
Nacka Värmdö

Norra Dalarna Fem personliga ombud (PO) är heltidsanställda av Socialförvaltningen Mora, som är värdkommun. PO arbetar inom sju kommuner i norra Dalarna. Rättvik, Leksand, Orsa, Malung, Älvdalen, Vansbro och Mora. Inom gruppen finns en samordnare. Avdelningschef för administration inom Socialförvaltningen är chef och verksamhetsansvarig (just för tillfället är socialchefen chef för PO).

Ledningsgrupp -En länsövergripande ledningsgrupp är sammansatt av chefer med beslutsmandat från följande samverkanspartners;

Psykiatriska kliniken (landstinget)
Länsarbetsnämnden, (Arbetsförmedlingen)
Försäkringskassan
Chefen för PO norra Dalarna (kommuner)
Chefen för PO södra Dalarna (kommuner) Intresseorganisationerna IFS och RSMH är ständigt adjungerade, dock utan beslutsrätt, i ledningsgruppen.

Nordanstig
Norrköping 3 st
Nyköping
Nynäshamn
Oskarshamn Högsby Mönsterås
Ovanåker, Bollnäs, Söderhamn
Oxelösund
Personligt Ombud Västmanland - Arboga, Norberg, Fagersta, Sala, Halstahammar, Kungsör, Suramhammar, Köping, Västerås
Piteå Kommun <http://personligtombudpitea.wordpress.com/>
Salem
Sandviken, Hofors, Ockelbo
Simrishamn
Sjöbo
Skara, Lidköping, Götene 3 st
Skövde 2 st
Sollefteå
Sorsele & Storuman
Stockholm

Strängnäs
Sundsvall, Härnösand, Timrå
Södertälje
Tierp, Älvkarleby
Tomelilla
Trelleborg
Trollhättan
Trosa
Tyresö
Täby
Uddevalla
Vallentuna
Vara och Falköping
Varberg
Vingåker
Vänersborg
Älvsbyn
Örebro 4 st.
Örnsköldsvik
Östhammar

Saknar PO i 42 kommuner:

Alingsås
Bjuv
Bollebygd
Bromölla
Båstad
Essunga
Essunga
Finspång
Flen
Grästorp
Gullspång
Herrljunga
Höganäs
Kramfors
Lidingö
Lilla Edet
Lysekil
Munkedal
Orust
Partille
Perstorp
Skinnskatteberg
Skurup
Sotenäs
Strömstad
Svalöv

Svedala
Svenljunga
Söderköping
Tanum
Tjörn
Tranemo
Ulricehamn
Upplands bro
Vaggeryd
Valdermarsvik
Vaxholm
Vellinge
Vårgårda
Ånge
Åstorp
Österåker

Osäkra 3 st:

Värnamo
Öckerö
Örkelljunga

BILAGA 2: Statistisk analys

(se separat dokument)